

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Égésévre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
1116-4; 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
rendes közgyűlésére,

mely 1896. évi november hó 22-én d. e. 10
órákor fog az egyesület Köztelek épületében
megtartani.

Tárgyak:

1. Előnkü ünnepélyes megnyitót.
2. Közgyűlés jegyzőkönyvének hitelisi-
tése 2 tag kiküldésére.
3. Igazgató-választmány jelentése az
egyesület 1895—1896. évi működéséről.
4. Az évközben belépett tagok felvétele.
5. Az évközben meghalt tagok beje-
lentése.
6. Tiszteletbeli tagok választása.
7. A számvizsgáló-bizottság és az igaz-
gató-választmány jelentése a múlt év szá-
madásáról, az egyesület vagyoni állapotáról és
kezeléséről.
8. Az 1897. évi költségvetés és ennek
keretében a tisztviselői fizetések megállapí-
tása.
9. 15 kisorsolt választmányi tag helyett
újajk választása az alapszabályok 28. §.
alján.
10. A IV. országos gazdakongresszusról
jelentés és intézkedés határozatainak vég-
rehajtásáról.
11. Az egyesületi tisztikar nyugdíj-szab-
ályzatának megteremtése.
12. Beszélges indítványok, melyek tagok
által az alapszabályok 14. §. b) pontja szerint
benyújtottak.

Budapest, 1896. évi október hó 23.

A 14. §. b) pontja így szól: „A tagoknak a köz-
gyűlés elő az igazgató-választmány után tett beadvá-
nyait és indítványait.”

Gr. Deseuffy Aurél s. k.,
elnök.

Igazgató választmányi ülés.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesü-
let Igazgató választmánya 1896. évi nov.
12-én (csütörtökön) d. u. 4 órákor ülést tart
a Köztelek. Az ülés tárgysorozatát lapunk
múlt (89.) számában közzétük.

Figyelmeztetés.

Mindazon tagjainktól, kik az évi díjat,
vagy alapítványi kamatot mindez ideig az
egyesület pénztárába be nem fizették, tar-
tozásukat postai megbízás útján szedjük be,
az okozott postai költséggel együtt. Példéink
tehtát T. Tagjainkat, hogy ezen megbízás-
okat kiváltani sziveskedjenek. *Igazgató.*

Szesztermelők országos értekez- lete.

Egy igen üdvös mozgalomról adha-
tunk hírt, amelyet annál nagyobb örömmel
üdvözölhetünk, mert a gazdatársasá-
gok elő rétegeiből indult ki, amely ér-
dekeit eddig legkevésbé látta megvédve
s amely érdekeinek védelmére eddig
maga is vajmi keveset tett. Országos ér-
tekezletet óhajtanak tartani a magyar
mezőgazdasági szesztermelők.

A mezőgazdasági szesztermelőknél
semmiféle érdekképviseleti szaktestületük
nincsen s amikor volt, akkor se voltak
érdekeik egy képviselve, hogy az eredmé-
nyesnek lett volna nevezhető.

A folyamatban levő kiegyezési tár-
gyalások, az érdekképviseleti szervezke-
désnek hiánya, a szeszértékénységi rendez-
zelsége, a szeszadótörvény végrehaj-
tásánál a pénzügyi előjárás részéről la-
pasztható zaklató eljárás indokoltá és
időzerűvé teszik, hogy a mezőgazdasági

szesztermelők mielőbb egy országos ér-
tekezletre gyűljenek össze.

Különösen fontos és sürgős a mező-
gazdasági szesztermelők állásfoglalása a
kiegyezési tárgyalások kérdésében, mert
ennek megkötésétől, illetve a kiegyezésen
alapult szeszadótörvény rendelkezéseitől
fogg függni nagyrészt a mezőgazdasági
szeszpar jövője.

Szükséges az érdeklét körök állás-
foglalása ezért is, mert az eddig hozgat-
tott kívánalmak egyikének teljesítése
sem remélhető a kiegyezési folyamatáról
elhanyagolt eddigi miniszteri nyilatkozatok
után ítélve.

Az Országos Magyar Gazdasági Egye-
sület és vele több gazdasági egyesület a
fogyasztási adóterület önállósítottá ki-
vánta a kiegyezési kérdésekben hozott
határozataiban. A III. gazdakongresszus
szeszmonopóliumot követel, a mely mel-
lett ugyanazon eredményt érnek el, mint
a fogyasztási adóterület fölötti választá-
sával, a mennyiben hazai fogyasztásunk-
kat hazai termelésünknek tudónk bizto-
sítani. A két kivételön kívül azonban, a
mint a pénzügyminiszternek a kiegyezési
tárgyalások során nyilvánosságra hozott
megállapodásából következtetni lehet,
egyik sem fog teljesülni.

Hogy már most a változott hely-
zettel szemben mi a mezőgazdasági szesz-
termelők kívánása, annak megítésére
legelhivatottabb önmagunk, annál is
inkább, mert az ő állásfoglalásuk esik a
legelsőlegesen a mérlegbe. Egyszóval:
ne legyen néma gyerek a mezőgazdaság
e legfontosabb iparág, hanem ragadják
meg az egybehivandó országos értekez-
letben kínálkozó alkalmat a mezőgazda-

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

A szövetséget vezényli: I. Olcsó követés
gazdas. felszerelési és fogyasztási
cikkek beszerzéséről. II. Mely gazdas.
termékek legelőnyösebb értékesítése.
III. Hitelnyújtás a tagok részére.
Tíz és jég elleni biztosítások
követésére.
Sürgősséim:
Menzdák, Budapest.
Hivatalos órá 1/2—1-ig és 2—5-ig.
Árútraktár címe:
M. A. V. ny. pályaudvar XX. sz. rakár.

Bismányi osztály.

Hadseregellátás.
Gabonaelátás.
Értéktármányok értékelése.
Földeseti ügyek kötetek.

Árú-osztály.

Összes gazdasági cikkek a legkivá-
lós módokban.
Műtrágyák.
Építkezési anyagok.
Gazdasági vasutak.

Gyapjú, bízott marha és sertés bizo-
mányi értékesítése.

Vetőmag-osztály.

Mindenemmi vetőmag megvétele
és eladása. Kivétel: különböző magvak.
Heremagok bérreltása.

Gazdasági gép-osztály.

M. kir. államas. géppálya mező-
gazdasági gépeknek szövetségeti ké-
pviseletége.
„Bergerdorf Eisenwerk” tojzarda-
sági géppár kizárólagos képviselete.

Adrienne Platt & Co. new-yorki
kaszáló, marokrakó és kéveköti gépének
kizárólagos képviselete.

V. Vermorel-féle Ecclair-permetező
kizárólagos képviselete.

Osanka Bink-féle petróleummor-
torok mezőgazdasági képviselete.

Mindenemmi kipróbált szél kivétel
gazdasági gép jutányos beszerzése.

Gazdasági gépelepek, malmok, ta-
karmányok és teljes kamárák berendezése.

A szövetségeti alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „Üzleti Értesítő”-jét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

sági szesztermelők, hogy ne csak a kiegyezésről, hanem egyéb más bajokról is megnyilatkozzanak. Így: foglaljon állást a szesztermelő országos értekezlete a szeszörvény és az ezzel kapcsolatos rendeletek végrehajtása, az ellenőrzés mikénti szempontjából is, mert a törvényes rendeletek végrehajtásán igen sok fordul meg s a legjobb rendeletet is a végrehajtás illuzióriussá tehet. Ne a fiskális szempontok, hanem a közigazgatásigak legyenek döntők és irányadók.

Az ellenőrzésnél tapasztalható zaklató eljárás sokakat elidegenített már is a termeléstől, kívánatos tehát, hogy a jövőben, amide az egész szeszadótörvény s a vele kapcsolatos végrehajtási rendeletek utja szerkesztetnek, az ellenőrzés tekintetében is javulás álljon be.

A mezőgazdasági szesztermelőket az állásfoglalása, megnyilatkozása azonban csak emefer értékű lesz, holott a mezőgazdaság ezen nagyfontosságú iparágnak egy állandó jellegű érdekképviseleti szakszerveletre van szüksége, amely a szakörök kívánalmait állandóan nyilvánlatban tartja s a szükséges állandó érintkezést a kormány és a termelők között fenntartja. Legyen ez érdekképviseleti testület akár szakegyesület, vagy még inkább szövetkezet, amely szakorganizációval nyilvántartja a termelői kívánalmait, ismereti a pénzügyi rendeleteket, technikai újításokat, közli megbízhatóan a szeszárat, szeszadósokot s általában híven ismereti az értekezési viszonyokat. Ha szövetkezet társulnak a mezőgazdasági szesztermelő, akkor mezőgazdasági szesziparunkra messze kiható fontossága kérdés oldottunk meg s ez a szesz értékesítése.

Mert ha a mezőgazdasági szesztermelő egy országos szövetkezetté tömörülnek, a melynek utján értékesítik az általuk termelt szeszkontingent, s az szövetkezet áralakító befolyással bíró tényező lesz. E szövetkezetnek volna feladata fokozatosan vidékenként szeszszinomatokat állítani, a mikor a szövetkezet nem a szeszszinomatokkal, mint vásárlókkal, hanem a fogyasztókkal lépethetne közvetlen összeköttetésbe, a szesz finomított alakban hozván forgalomba.

Ez a legsürgősebb kérdése a mezőgazdasági szesziparnak, mert az áralakulást, mint minden ténen, egy e ténen sem a termelés és fogyasztás szabályozza. Egy ill értekezési szövetkezetnek az alakítására pedig sohasem volt kedvezőbb az időpont, mint éppen most. A pénzügyminiszternek nyilatkozata szerint a felhalmozódott szeszszakszerveleteknek a kivétel különös prémiumok fogják elősegíteni. Magyarországi szesztermelési kontingensét 19,000 hl-el leszállítják, az exkontingenset a kontingensbe bevonnák, így hogy ezáltal a kontingens szesz fogyasztása körülbelül 60 ezer hektoliterral fog emelkedni. Egyezsvaló az 1898-ik évtől kezdve a szeszárat kedvezőbb alakulásra van reménye, de különösen ha a mezőgazdasági szesztermelő egy országos szesz-

tékesítési szövetkezetté tömörülnek, egy határozottan jövő vár a mezőgazdasági szesziparra.

R. Gy.

NOVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Felhívás rétműtrágyázási kísérletek végrehajtására.

Az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás két évvel ezelőt kezdte a terméshozás rétek természetközönaméleése céljából a rétműtrágyázási kísérleteket. Ezen kísérletek eredménye igen kedvezőnek mondható, mert számos helyen tetemes emelkedést a terméshozam és oly helyeken is, a hol a természetközönaméleés az előző évek hozamaival szemben feltűnően eltérés nem is mutatkozott: nagy volt a különbség a termés minőségében, a melyek a műtrágya elősegítette a jó füveknek és heréleknek erőteljes fejlődését.

Ezen elért kedvező eredmények arra indítottak, hogy a megalakított rétműtrágyázási kísérleteket megismételtük, illetőleg azokat széles körben kiterjesszük, mert a hazai természetes rétek hozamai, mondhatni kivétel nélkül mögötte állanak azon külföldi rétekek, a melyek azonos természeti viszonyokkal rendelkeznek.

A rétműtrágyázási kísérletek megjelölése céljából *szőcs és bérmentes* küldünk 3 q kainitot és 3 q Thomassalakat. A kik ezen kísérletre vállalkoznak, kötelezik magukat ezen műtrágyát 1 magyar holdnyi parcellán elhinteni s ezen parcella mellett egy másik hasonló nagyságúat lemérni a természetközönaméleés megállapítása céljából, miert is e két parcellának egy a szőcs-, mint a sarjtermes közönaméleés kaszáló és lemerendő s az eredmény a növénytermelési kísérleti állomással, az általa küldött rovatot is felhasználásával közönd. Ezenkívül a szőcs minőségének megállapítása céljából minden parcella anyaszőcsa természetközö 2—2 kg. minta küldendő a kísérleti állomással.

A műtrágyák elszórása a réteken legkedvezőbb idő az északi, november és december hava. Felhívjuk ezért azon t. gazdatiszárakat, kik ezen kísérletek végrehajtására vállalkoznak, hogy ezen szándékukat az orsz. növénytermelési kísérleti állomással M.-Óvárról mielőbb közölni sziveskedjenek.

Orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás:

Cserháti Sándor.

Felhívás

gyümölcsfa műtrágyázási kísérletek végrehajtására.

Az országos növénytermelési kísérleti állomás a múlt évben próbaképpen néhány helyen gyümölcsfa műtrágyázási kísérletet hajtott végre, mely kísérletek igen kedvező eredményre vezettek, miert is az állomás ezen kísérleteket nagyobb arányban óhajta megismételni.

A kísérlet végrehajtásához egy termelő által legalább is 50 és legfeljebb 200 gyümölcsfa vehető fel. A kísérlet oly módon végezendő, hogy $\frac{1}{4}$ trágázatiuk $\frac{1}{4}$ rész trágázatlanul marad. Ha pl. valakinak 60 gyümölcsfa között van 8 idősébe fája, abból 6 megrágázatiuk, 2 trágázatlanul marad; 15 fiatal fából 13 trágázatiuk meg s 2 trágázatlanul marad. 24 közöpkora fából 18 trágázatiuk és 6 trágázatlanul marad stb.

Egy-egy magas törzsű fa trágázása céljából $\frac{1}{4}$ kg. szuperfoszfátot és 2 kg.

kainitot küldünk ingyen és bérmentve. A trágáza az északi álnál 60 a fát alá, s a fát alját az elhintés után fel köli annal. Különben a műtrágya alkalmazásáról annak megkülönbézeté alkmával részletes utatitással fogunk szolgálni.

A kísérlet eredményének foljegyzésére egy rovatot ívet fogunk küldeni, mely a kísérlet végrehajtása után az adatok bejegyzésével visszaküldendő a kísérleti állomással.

Felhívjuk ezért mindazon gazdákat, kertészeket és fásoltalajdonosokat, akik ezen kísérletre vállalkoznak, hogy ezen szándékukat az országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomással M.-Óvárról közölni sziveskedjenek.

Országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomás:

Cserháti Sándor.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

A simmenthali marha saját hazájában. *)

II.

Ami már most az eredeti simmenthali marha külmeté illeti, az Lehnert leírása szerint a következő.

A szőr színelé illetőleg legkedveltebb a világos, pirossárga szín, fehér foltokkal, vagyis az u. n. fakárpata. Az erdőben vörössárga, vagy éppen barnapiros szín épp oly kevéssé kedvelt, mint a nagyon is világos, majdnem fehér. A fehér foltok különböző nagyságúak, de mindig élesen határoztak. A fej szőre fehér, a szemek azonban olykor piros foltokkal vannak körülvéve. Egészben színes fej ritka és nem szivesen látott. A homlok szőre sűrű, takarék gundórt kívált bíkán. A tömött nagy farkbójt leggyakoribb színe a fehér.

A pigment általában világos. Így: kesely a fényszáj, a nyelv, a szájpár, a szemek fele, a köröm, a szarv, a fülpáncs-szőr. Sárga foltok a fényszájon, sötétebb, sárgabarna szarvhagyok nem jeli a fájta tisztalanságának a legemesebb példányokon is előfordulnak; ellenben minden feketéség a színezetben biztos hely a vér tisztalanságának. Így a fekete foltok a fényszájon, fekete szőrök az ajkakon, a füleken, a tejütkörn, a fekete szarvhagyok. Szóval tisztavérű állatokon mindennemű feketés szőrszínűségnek nem hely.

A bér nem nagyon finom, de vastag, rugalmas, könnyen nyújtható s az egész testen finom, rövid szőrel meglehetősen egyenletesen benőt.

A lögy nagy, jól fejlődött, gyérsen szűrött, lágy és világos színi; binbői egyenlősétek és gyakran fölts számuak, az a jó jelölési jeltöveket. A fejük többnyire nem nagyon széles, azonban rendszerint mégis jól fejlődött. A simmenthali tenyésztő egybírhat erez nem nagy sulyt fektet.

A fej közöphosszúsága; felső részlete erőteljesen fejlődött, a tarkóban jól kötött. A fejére finom, vékony, apró ráncolat. A homlok lapos, a szemtölköz között kissé hompalt. Az agyonsz orrhát az ajkak felé kissé elszűkült és széles fényszájban végződik. A bika orrhátja s vele együtt a fej rövidebb s a homlokotján szélesebb. A szem mérsékleten dülledt, kissé oldalt elhelyezett, nagy; környéke apró, világos, finom szálú szőrökkel borított; tekintete éber és jóindulatú.

*) Mutatóvány H. Lehnert: „Rasse und Leistung unserer Rinder“ című művéből.

Mélyen a szarvtövek alatt elhelyezett nagy fülek vízszintesen állnak. Magasan hordott fejének alsó részén nem gorbosba, de kissé lógó bórredv van.

Szarvai tövükön lapítottak, nem hengeresek, inkább tejszerű dűnyűsek. Színük kesely, végük sokszor sárgabarna, különösen akkor, ha a szarvtövek szárgapros szörzet környézi. A szarvak különben nem hosszúak, bikánál vízszintesen állanak vagy kissé felfelé görbültek. Teheneknél fés és kissé befelé irányultak s vékony szarutokból bírók. Hengeres vastag szarvak gorbos csomózatú mutának s tejelel téhénél négy jó jelek.

A nyak a téhénél közép hosszúságú és vékony, bikánál rövid, vaskos, erős és a járom élén kissé ívelt; a marhoz jól van odaköve s oldalán sok apró ránc van.

A lebernyeg nagy, mélyen leereszkedett, de nem túlvaszt és sok ráncba szedett.

A mar teheneknél széles, bikánál még szélesebb a hátához jól van odaköve.

A hát hosszú, erős, széles, ágyékáján jól kitöltött.

A far széles és egyenes s a keresztájon se magasabb vagy alacsonyabb. Fatial állatoknál a hátvonál a marotól hátra felé kissé emelkedő, vagy jól a test túlnót. Ezt az állat rendezésint kinévi.

A faroktás kissé raskos, jól tűzött, olykor magasabban álló, mint a farvonál, lefelé olványkondó, hosszú és tartó bojtú. A tenyész-tők jó tejelel jenek teljébe a hátrefelé ki- és elláló farokcsigolyákkal. A magas faroktázés nem kedvező és ezt operálni is szokták.

A szügy széles és mély, bikánál gyakran nagyon széles.

Az oldalak a szivartájon némelykor kissé leposak, úgy hogy a mellkas a lapozékkal mögött kissé befűződött; gyakrabban azonban, hogy a mellkas nagy íté, mint hátad részle-
tlen dögös, az egész törzsdű pedig hengeres és kis ghűdörött bíró.

A csipők szépen fejtűzöttek, szélesen állók, a medence pedig hosszú, öblös és vízszintesen fekvő.

A végtagok csontjai szélesek, inkább laposak és a test nagyságához és súlyához mérten finomak. A vastagabb, hengeres csontú állatok nem kedveltek s gorbóknak tartanak. A lapozékek hosszúak, szélesek, méréskelten dűltek. A csánkok szélesek, erősek. Az izületek általában szélesen és jól állítottak, jól ináltak, erőteljesek; alsó részleiteken a lábak finomak. A karok és csokok erősek, jól állítottak s úgy ezek, mint a csomokból izmosak. A kórmók erős szarvú bírók.

Súlya a kifejlettség ténéken 650 kiló, hizva 800 kiló; 3 éves bika 700 kiló. Az újszűlött borjú 30—50 kiló, 4½—5 éves hizott ökrök 820—1000 kiló.

A simmenthali intelligens tenyész-tők, hogy az ivadékok a hasznosítási czélnak mennél megfelelőbbek legyenek, újszóít késon észreli bika áll. Az útszűknék rendezésint már 4 állandó fogak van, mikor bika állás kerülnek, szét olykor 6 is, úgy hogy tehát 2½—3½ évesek. Némelyek hamarabb hasznosítandó az útszó, azt 2 állandó foggal, tehát 2 éves kor előtt is bika állás bocsátják. Legkedvezőbb kornak a két év utáni kortartják, úgy, hogy az útszó 3 éves korában borjazzék először. A bikát községesen a hónapos korban, olykor előbb is, tenyészítésre használják.

A tehnek a jobb vagy rosszabb tartásához képest, 4—5 éves korukban vannak teljesen kifejletve s tenyészítésre hozott ideig használatban. Községesen 10 borjút nevelnek egy téhéntől s a téhen ennek dacára jó kondíciója, egyenes hátú marad. Leellés után 8—12 hét múlva hágtanak

mögint s a téhen 6—8 hétig áll szárazon, ezalatt is 5 liter tejet adván naponta.

Atlagos tejhozam 3500 liter s e tejből kell 1 kiló vaj előállításához 26 liter, 1 kiló kovászt tej készítéséhez pedig 12 liter.

Az állományok száma a hercegségben 639 s ezekben megforgó tejterménység 1.433,017 liter.

Tenyészítési czél a felvidéki simmenthali tarka marháknak tiszta vérben való nemesítése, a vérfertőző tenyészés kerülésével; törekvés a kiegyenlített, nemes formakra, nagy testultra, kapcsolatlaba s hízadalmasság felé és erőteljes képességre s különösen lehető jó tejeletképességre.

E cél elérésére eszközül szolgálnak, kitűnő bikáknak gondos megválasztása és alkalmazása, ezek elődöknek szigorú tekintetbevételével s az ily törzsbikáknak lehető hosszú idejű, teljes kihasználása s tenyészítésben; a tehenekek nemkülönböztve szorgalmasítása s kerüléses takmáni megvhemehesedésüknek: minél jobb tartása és gondozása az ivadékoknak.

A szarvasmarhatenyészítés előbbivel a bemi közigazgatás folytonosan fűradhatlanul maga is dolgozik; a kanton évenkénti marhakiállításainak, különösen a bikadíjazásokon czéljaira nagy összegetek áldoz, kiváló tenyészmarha-esládók tulajdonosainak jutalmakat oszt s közreműködik orvul arra is, hogy a törzskönyvek minél megbízhatóbban vezessenek; a tenyészegyesületek keletkezését hathatósan elősegíti; emellett a bemi kanton gazdasági egyesülete a mezőgazdaság előbbiveléni kétféleképpen fáradozik s számos díjjal ad jól kellet havasi gazdaságoknak is. Így egyesítik ott minden azon jól iszemelt és megfontolt czél elérésére, hogy a szarvasmarhatenyészítés, mely ott a nemzeti jólétek alapja, a lehető legnagyobb tökéletességre emelkedjék; és ez az együttes, következtess, energikus törekvés tényleg szép gyümölcsöket termelt.

A mi a nevezetesebb simmenthali vásárokat illeti, azok minálty 6 szeptembertől első felében Saanenben, Zweisimmenben és Erlentbachban tartanak 1500 és több darab az, a mit ilyenkor az Alpkokról a völgybe hajtának. A tenyész-tők és nagykereskedők állattal bekerített zöltekben, a közönséges vásári marhákat pedig a vásártérre állítanak fel. Nem kell azonban azt hinn, hogy ezen vásároka csak eredetli simmenthali állatok hajtának; van ott sok simmenthali színezetű hasonló színd állat, mely a völgyekből, névszerint a wallisi, wadti és freiburgi kantonokból jól és számos, az istállóknak felnevelt szép bika van köztük.

Körülbél 20 év óta vásárolk már Szvájcban s e vásárokat jól ismerem. E azokban az állatok nem vettem s azok a kitételek is, melyek tenyészészetkeztök számára vásárolnak, a vásár előtt, a tenyész-tők portáján fedezik szükségletüket. A vásárok a kereskedők Eldorádó, melyeknek portékái igen sokszor a badeni vásároknak is feleltek. A kinek bátorsága van vásáron venni, az elővigyázatall jól fellegyverkeztek, mert arra tényleg szükség van.

A marvagy a marhakiállítások a bíralatot illeti, az az értékműzmozás alapján történik. 100 értékműz képei a legmagasabb és 70 a legalacsonyabb összeget, melyet az állatnak kapnia kell, hogy egyáltalában figyelembe jöhessen.

A bíralás a nagy kerültekeknek 2 napot ves igénybe s bíralás alá vétnek épp úgy a kitételek is, melyek a marhakiállítások 5 tagból áll, kik úgy osztják be magukat, hogy egyik részük a bikákat és bikabörjüket, másik részük a nőstény állatokat bíralja. A bíralathoz az állatok ivar és kor 2, 6 szinté egyaránt állítanak fel. A kor a 2, 4, 6, 8, 10 éves metszőfogak szerint határozótték meg egy u. n. Maul inspektor (élet-

korvizsgáló) által. A közönség és a tulajdonosok a vonatkozó 1876-iki törvény 18. §-a alapján szigoruan távolartanak, ha a bíralók teendőiket zavartalanul véghezessék.

Az állatok elővezetését a bizottság rendelkezéséhez képest dolgóró emberek végzik. Minden bíralók által előtűtőket szerinti csoportban vizsgálattik meg s a második vizsgálatall dőntenek az egyes kitűntetendő példányok vagy esládók fölött.

A jutalmak következők:

a) bikáktól 250 frank legmagasabb és 100 frank legalacsonyabb;

b) bikabörjűktől 100 frank legmagasabb és 50 frank legalacsonyabb;

c) téhen és egytű márháért 40 frank legmagasabb és 10 frank legalacsonyabb.

A kanton által adott ezen díjakhoz járul még azon hasonló összegei díj, melyet a szövetségi kormány tűz ki.

Oly bikák és bikabörjűk, melyek nem díjazattak, a tenyészítésre alkalmasoknak találattak, égetett jéggyevel láttának meg, a díjazott állatok, névszerint a bikák, tehének és ökrök jobb szarvára korona által környezett B jégvet, bikabörjűk bal vállára pedig pusztán B jégvet sütnék. A legkiválóbb bikákat baliszarvon korona által környezett A jéggyevel, az ily bikabörjűk pedig jobb vállukon pusztán A jéggyevel bélyegzik meg.

A bíralók különös súlyt fektetnek a formák arányosságára, a jó származásra és átörökítő képességre, kitűnő tejeletképességre, a hízadalmasságra és erőteljes képességre. A bír finanszát és nyulókönységét és az egyteltes szörzetekt kiváló figyelem mellátják. Egyébképpen jól formálódott borjaink a hátul való túlnőtésből közönségesen eltekintenek.

A simmenthali marháknak és tenyész-tési viszonyainak ez érdekes képt meg érdekesebbe teendő, közöljük. (234. és 235. ábra.) Lehner már ismerlett múltbeli egy eredeti simmenthali bikának és téhének, mint igen jellegzeteseknek, a képmását.

EZREDEVES KIÁLLÍTÁS.

Hazai gazdaságaink a kiállításon.

Birtokosaink mint magánkiállítóknak nem voltak nagy számmal képviselve a kiállításon; legtöbbszire a megyei vagy a gazdasági egyesületek csoportos kiállításában szerepelnek.

A magánkiállító közt, a már eddig ismeretetlen kívül, részint a kiállított tárgyak érdekessége, részint a gazdasági adatok közérdeki voltánál fogva, feltűnik gróf Zselenski Róbert új-aradi és salánki uradalmainak, báró Baratta János polári és a mólki apátiság margittai gazdaságának kiállítása.

I. Gróf Zselenski Róbert uradalmi.

A nagy mezőgazdasági csarnok keleti keresztájarójának közepé táján, mutatja be gróf Zselenski Róbert uradalmainak változatos termékeit. Az uradalom gazdaságai Temes, Arad, Bereg, Ugocsa, Szatmár, Szabolcs, Békés és Csongrád vármegyékben fekszenek s így igen természetesen, hogy ezen megyék eltérő talaj-, égáli és állandós gazdasági viszonyai miatt a kiállítás is a legváltozatosabb anyagot öleli fel nemcsak a növénytermelés s állattenyésztés, de a szőlőművelés, erdészeti és ipar köréből is és a szorosan vett belterjes irányú ipari gazdaság mellett, ott találjuk a háromnyomásos, ugarendszertű, jóformán csak rozsoz termő extensív gazdaságot is, a mint azt a fennálló

gazdasági s értékesítési viszonyok megkövetelik;

A statisztikai táblázatokból kitűnik, hogy az uradalom kiterjedése 38,562 kat. h., 10,921 db haszon-, tenyész- és igás-állattal, 151,806 frt évi adóval, mely utóbbi állattal az uradalom szesz- és sörgyára is nagyobb összeggel szerepel. Mivelési ágak szerint a szántóföld 16,322, rét 1576, kert 111, szőlő 131, legelő 2184, erdő 17,149, nádas 74, termékenyen terület 1012 kat. kold.

Ezen statisztikai táblázatokon kívül a falterületen az uradalom állattenyésztése van nagy, színezett fényképekben bemutatva; csoportosítva a hollandi, inthali, simmenthali s magyar fajta tehén, tündé, borjúk, továbbá a sertések és juhok köréből. Részletek az uradalmi iparvasút hálózatáról s üzemeiről, mely különösen a faraktározás és szállítással játszik nagy szerepet; fényképfelvételek az egyes majorokról, istállókról, a gőzszállítás, melyítés, gőzgrubberolás munkájáról. Igen érdekes az új-arádi ötvenesíri gazdaság 3 térképe az 1835, 1865 és 1895-iki évekből, hol is a birtok átalakulása, a szántó-

dot fordítanak. A régi fűztelek, melyek közönségesebb és vegyes fajtákból állának, minden évben árverés útján, levágatván állapotban lesznek értékesítve. Ujabbban az ötvenesíri gazdaságnak gőzeveléi rigolozott mélyebb fekvési területen létesítettek nemes fűzteleket Salix canescens purpurea viminalis s uralensis fajtákból. Durebb árú előállításra alkalmas a purpurea, főneműb árunknak az uralensis felel meg. Ezen fűzveszőket a téli hónapokban házilag dolgozzák fel, a szőlő, kert s gazdaság szükségletei fedezésére és csakis a felesleg kerül eladásra.

Az uradalom híres szőlőjét a filloxera szintén károsította; újabb éveknek regenerálása részint amerikai alanyokkal, részint direkttermő fajtákkal egyik főmunkásságát képezi a tulajdonos grófnak, kit különben is szőlőtermelési ügyünk egyik legteljesebb előharcosának ismerünk. A felújításon kívül homokos szőlőt is telepítenek; a vasvári gazdaság immunis homokján eddigleg 30 k. holdat ültettek be. Az uradalom évenként nagyobb mennyiségű sima és gyökeres vesszőt árusít

tésre, az ötvenesíri gazdaságban 50 db erdélyi magyar tejtermelés- s tenyészállatnevelésre. Útóbbiaknál már igen szép eredményeket ért el, a mennyiben néhány évi fennállás óta egyes példányok évi tejhozama 1200—1600 liter, 4—4¹/₂% zsírtartalommal.

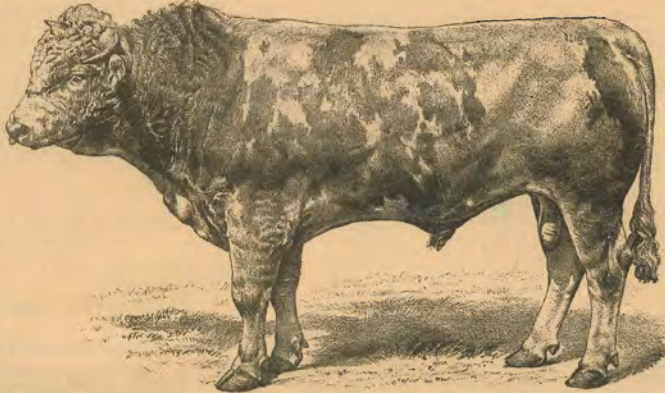
Az uradalom azonkívül évenként nagyobb mennyiségű magyar s nyugati fajta borjakat vásárol, melyek négyéves koruk betelével részint, igába részint hízalásra használtatnak; ezenkívül évenként hibóba kerül 200—300 db ökör.

A juhászat főcélja a korai báránynevelés eladása; a törzs erdeltjei merinó nyakból állót, melyek ramboulette, majd pedig angol huszókkaik keresztesztettek. A bárányok 6—8 hetes korukban részint Aradon, részint Bécsben adtnak el.

Tenyésztésre tartatik ezenkívül 200 db racka s 500 db fésűs.

A sertésállomány 480 db koeca; a mustra sertéske a gazdaság részére hízaltatnak, a növekedéskertése 140—250 kg. páronkinti súlyal eladásra kerülnek.

K. K.

234. ábra. Hugo 246* 2 éves eredeti szimenthali bika.

földek fekvését, terjedelmét stb. illetőleg van bemutatva. Az asztallerületet az uradalomban természetesen magánták, a jellegzetes talajok (szurkos agyagtól a fűtőhomokig), az ipari növények nyers és feldolgozott termékei (cukor, kender, len, napraforgó, fűzvesző, nád stb.), az erdészet termékei s borminták foglalják el.

Az új-arádi uradalomban kétféle cizkot termesztnek, ugymint cizkor- és söprőcizkot egyenként 30—35 holdnyi területen. Az elsőnek magját magkeszerekedőknök adják el, utóbbiét takarmányosra használják, szakállából pedig házilag spróket kőnnek, melyek a szomszédos városokban kerülnek eladásra.

A kender s len termelésével újabb időben felhagytak, részint a talaj és klimatikus viszonyok, részint a kedvezőtlen értékesítési viszonyok miatt. A napraforgóval bevett terület 30—35 k. hold között ingadozik s főképpen a tengerföldiek szelvényeként vetetik. Megjából olajat űnnek, mely részben az uradalomban használnak fel világiásra, részint eladják, kilogrammját 24—25 krjával; a pogácsát tejelő és hízó marhával értékesítik.

A fűzveszők újabbán szintén nagy gon-

el. Az új-arádi uradalomnak szesz és sörgyára is van. A szeszgyár 1859-ben épült. 1885-ig a napi termelés 20—30 hektoliter szesz volt, de az 1885-iki új szeszadótörvény következtében mezőgazdasági jellegű veti fel s termelését napi hektoliterre szállította le. A sörgyár a mult század óta szakadatlanul működik. 1892-ig az évi fősöz 4—8000 hl. között váltakozott, míg 1892-ben teljesen átalakítva s újonnan felszerelve termelőképessége tetemesen megnagyobbodott. A szesz- és sörgyári hulladék részint hízalási eszközre fordítatik, részint a tejelő marhával értékesítetik.

A 17149 k. holdnyi erdőnek rendes vágásokban kezeltenek; a tölgy- és bükkfaerdők 60—80 éves, nyír-, nyír- s ákaceaerdők 40 éves fordákban.

Az állattenyésztés a fajta, tenyészítés, czél s gazdaságok szerint következézőleg czél meg; Az újadalmi gazdaságban van 40 db importált simmenthali tenyészhen; czélja tejtermés s tenyészállatnevelés. Az ötvenesíri a kisszentmiklósi gazdaságban 150 db borderses s kevert nyugati fajtájú tehén kizárólag tejtermelésre; a borjúk 6 hetes korukban eladtnak. A salánki uradalomban 150 db magyar alföldi jellegű tehén tenyész-

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovertesztő: Dr. Hatya Ferenc.

A járványos elvetelés.

Ez a betegség nyugati Európában mind jobban terjed és ez a körülmény arra indította egyfelől az angol kir. gazdasági egyesületet, másfelől a dán állatorvosok közp. egyesületét, hogy előfordulására vonatkozólag adatokat gyűjtsenek. Az utóbbi kérdőívet küldvén szót az állatorvosokhoz, igen értékes anyagot hozott össze, melyet azután Sand kopenhágai tanár, egyégesen feldolgozott; ellenben Angliában csak kevés adat jött össze. A következőkben a Réceudé médecine vétérinaire 1895. 13. számában megjelent közlemény nyomán ismertetjük a beérkezett adatokat a dán kirólkövekben foglalt kérdések alapul vétele mellett.

1. *Gyakran forral-e elő a járványos elvetelés?*

55 dán állatorvos közül 23 gyakorinak, 11 elég gyakorinak tekintti. Az egyik azt írja, hogy Fühnenban alig van község, a hol az állattartók az utolsó hat év folyamán

nem szenvedtek volna kárt miatta. Angliában egy látszik, hogy a baj szintén elég gyakori.

2. *Mi a véleménye az elvetéles fertőző voltáról?*

36 állatorvos közül, a kik a bajt fertőzőnek tekintik, 18-an példákat sorolnak fel, melyek bizonyítják, hogy a járványos elvetéles fertőző állományokból vásárolt állatok beállítás után az illető istállóban lél fel. Ime néhány ilyen példa: *Jensen* (Kvårdrup) jelenti, hogy egy ujonnan vásárolt tehén az elvetélesek egész sorozatát indította meg. A tulajdonos titkolva az esetet, szomszédjának bikájával fedeztette a tehenét. Ennek következtében két évben keresztül minálunk a tehénkor sorban elvetélt, melyeket ugyanez a bika fedezett. *Tobiasen* (Svoldelön) egy fertőző májországi egy tehenet, 15 nappal a rendes idő előtt megelleni látott. Mint hogy a borjú elég erőteljes volt, felnevelés végett egy szomszédos majorba vitték át, mely eddig vérszentes volt. Rövid idő múlva a tehénnek egymást követően két vetélt a járvány több évig tartott. *Villumsen* (Skejo-

valamint kütéseket az ivarmlyás körül stb. A dán állatorvosok nagy többsége nem említteti ilyen elváltozásokat. *Nóhr* (Haarslev) említi, hogy több bikát kezel, melyek fitymája gyuladással volt a fertőzőtt tehének fedezése folytán. Másfelől teheneiket is kezel, melyek hüvelybe a fertőző bika által történt fedeztetés után megbetegedtek.

5. *A nemesség mely időszakban következik be legtöbbször az elvetéles?*

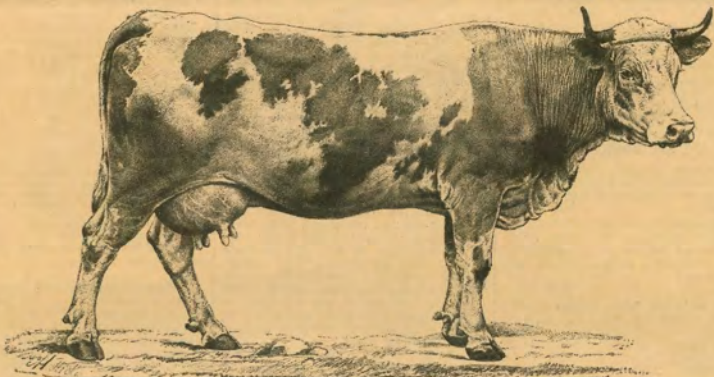
25 állatorvos az 5—6-ik hónapban észlelte legtöbbször, de megjegyzi, hogy a járvány elején korábban, a 3—4. hónapban is jelentkezik, míg a járvány terjedésével ez az időhatár hátrább esik. Többen felemlítik azt az elterjedt nézetet, hogy vemhes állapotban ujonnan vásárolt tehének fertőzőtt istállóba állítatván, nem vetélnék el az első évben, de majdnem biztosággal a következő évben. Több állatorvos osztja *Stockfleth* nézetét, mely szerint fiatalabb tehének hajlamosabbak a baj iránt s hogy gyakrabban és korábban vetélnék el.

6. *Ujonnan vásárolt állatok szoktak-e több évben keresztül ismétlenül elvetélni?*

A véleménye az irányban egyhangu, az t. i. hogy a járványos elvetéles igen nagy veszedelem és a tenyésztők egyik legnagyobb ellenesége; csak a gumókör okoz hozzá hasonló károkat. A veszedés okai főképpen a meddőség szerepel, mely elég gyakran következménye az elvetélesnek.

8. és 9. *A járványos elvetéles elleni gyógykezelés és védekezés.*

A különböző védekezési és gyógykezelési eljárások értéke fölött nehéz ítéletet mondani. A betegség ugyanis 2—3 év alatt magától megszűnik s ez értelmezi, hogy a későbbi időszakban alkalmazott kezelés a legjobb eredményeket adja. *Brauer* volt az első, a ki a bántalom fertőző természetét felismertén, ez alapon racionális kezelést hozott javaslatba. Több irányú kísérletezései után 1888-ban a karlsruh bór áll feeskendését ajánlotta, az istálló és a külső nemzórészek egyidejű fertőtlenítése mellett. Ezt az eljárást a német állatorvosok nagyon dicsérik, ellenben a dánok kevésbé vannak vele megelégedve. Az alkalmazás: 24-en a különböző gazdaságban próbálták meg és

233. ábra. 4 és fél éves eredeti szimentáli tehén (Tenyésztő: C. Josef Böllngenben, Svájcban).

ningo) két ízben sikerrel ojtotta át a betegséget. Egyszer az elvetélt tehén méhlepényének kis részletét olyan fiatal tehén hüvelyébe helyezte, mely a rendes időn túl 14 nap múlva szokott leelleni. Ambar a fertőzőkor még négy hét hiányzott a várt leellésig, most már 5 nap múlva leellott. Ennek a tehénnek leányából ezután kis részletet vemhes gumókörös tehének nemzójébe helyezt be: 17 nap múlva bekövetkezett az elvetéles.

3. *Mi az a bika szerepe a betegség terjesztésében?*

Dániában gyűjtött 7 eset bizonyítja, hogy ez a szerep nagyon hatásos lehet. *Jensen* említteti esetién kívül. *Tobiasen* közül a következő: Egy kis közösségben négy istálló számára egy bikát tartottak; mind a négy istállóban uralgott a járványos elvetéles s azoknál még egy távolabba eső ötödik istállóban is, melyben ugyanez a bika fedezett.

4. *Észlelhetők-e köros elváltozások a him vagy a nőstény ivarszerkeiben?*

Több ország tudósai alkalmazzák különféle elváltozások észlelt, így *Friedberger* és *Führer* apró eszmákat a hüvely nyálkahártyáján, *Reindl* a nyirokerek gyuladását ugyanott,

28 állatorvos azt tapasztalta, hogy tehének általában csak 2 vagy 3 egymás utáni évben vetélnék el. De azért e szabály alól vannak kivételek, így *Kaufmann* (Helsingör) egy tehenet említ, mely öt évben keresztül mindig elvetélt a 7—8. hónapban. 7 állatorvos a bajt 2—3 évig kizárólag a fiatal és ujonnan vásárolt tehének között látta uralgolni. Mörök a következő esetet közli: 60 tehénből álló állományban egy évben a legtöbb tehén elvetélt. A tulajdonos a fertőzőtteket mind eladta és ujakat vásárolt helyettük. A következő évben úgy az, mint a megmaradt régi tehének elvetélték. A tulajdonos az eljárást nyolcz évben keresztül ismételte, mindig ugyanazzal az eredménytelenséggel. Végre arra határozta magát, hogy megtartja az elvetélt teheneit és erre a baj két év alatt megszűnt. Használó körülmények között Nygaard 12 évben keresztül észlelte a járványt. Ezekből a tapasztalatokból az a gyakorlatilag fontos következtetés vonható le, hogy az elvetélt tehének nem tudósok e miatt elváltatni és ujonnan vásároltatni helyettesíteni.

7. *Gyakorlati szempontból nagy-e a jelentősége a járványos elvetéleseknek?*

47 esetben jó, 20 esetben káros, 25 esetben negatív volt az eredmény; a többi 13 állatorvos nem jelöli meg a kezelte esetek számát, csak általánosságban jelzik kétsésként vagy negatívan az eredményt.

A különböző eredmények oka kétségkívül abban rejlik, hogy állatorvosok közül többen a befeleskendések mellett elhanyagolták a fertőtlenítést, pedig éppen ez a lényeges, a mi abból is kietszik, hogy 21 állatorvos a befeleskendéseket mellőzve csak a külső fertőtlenítést végezte s közülök 14-en kedvező, 4-en semmi, 3-on káros eredményt értek el.

A Nocar-féle eljárás: fertőtlenítő hüvelykibőléseket és a fertőtlenítést, főleg Angliában szokták alkalmazni és *James Peter*, *R. Hickers* és *Curtis-Hayward* igen kedvező eredményeket értek el vele. Dániában csak 7 állatorvos próbálta meg; hármán abbnahagyták az erőlködése miatt, melyeket a befeleskendések okoznak; csak egy folytatott végig 37 évig is. Az eredménytelenségnek itt is az oka, hogy a kezelők túlságos sulyt fektettek a hüvelykibőlésekre és elhanyagolták a fertőtlenítést és elkülönítést. Pedig itt is a hüvelykibőlé-

közlekvő vármegyéknél az ipartestületi szervezkedés, hogy ezzel a tisztességelven verseny kiküszöbölésnek egy eszközt kell majd meg a szolid ipar s a tásulás ereje a kolmárpariban is érvényesülhessen. 4. a román buzával való visszacsálás hathatós intézkedésekkel egy, a mint az az osztrák királyozásban proklamálta van, 5. az észak-k. 5. az állam által a malomiparban adható és adandó kedvezményekben ne kiáróljon a budapesti malomok részesítésének, hanem a kedvezmény egyenlően és igazságosan állapítván meg, azokban mindenki egyaránt részesülhessen, előre bocsátván, hogy a prémiumokat a kongresszus helyofelhalhatónak nem tartja B. a csokak záradékjával szemben a magyar malomterméket ellen tartassák fenn a vám- és kereskedelmi szerződés határozatainak érvénye, a mely kijárja a forgalmi korlátozásokat; 7. a vizbérek ügyében az országos magyar molnargyűléslet legyen tanulmányok; 8. a kamatláb megosztásának a nyugat-európai jegybankkamatlábjához s ez a 6 százalékat meg ne haladassa.

A budapesti új tészthálótelep. Mint már említettük, a Budapesteni létesítendő új tészthálótelep részére két területet szeltek ki a középpesti igazgató és pedig az egyik a Csepeliszlet, a másik pedig a kezszeri dűlőben van a rákos-középváros határ mellett. A jelzett területek előnyeiről és hátrányairól már volt szó a „Közlekvő”-ben, most pedig mindkét területre nézve mindam kiadásokat, illetve munkálatok költségét közöljük, amelyek az új telepek létesítésénél okvetlen szükségesek. *Hűvelő* föld középpesti igazgató által összeállított tervezekből a költségek területek következők: *Teltek:* A csepeliszlet területén nem képezvén a főváros tulajdonát, az vétel után megszerzendő lesz a 436,360 □ öl kiterjedésű terület négyzetölöl 50 kral becsülvén, kiadódik mint vételár 217,680 ft. A kezszeri mint a főváros tulajdonában levő terület létszá becsült értéke négyzetölölentek 2 frjtával felváltva 103,922 □ öl kiterjedésű telek összes értéke 1,019,840 ft. *Földmunkálatok.* Tekintet mindkét területén azan kívánalmra, hogy minden egyes szállás csoport a vasuti vágányhálózatat megfelelő kapcsolatba hozassék, mindkét telek felülte ezen vasuti bevezethetés szempontjából egy bizonyos magasságban ki egyengetendő lesz. A csepeliszlet terület felülte 9 méternyire igényelne kerékszámban 1,050,000 frtot. A kezszeri terület felülteinek kiegyengetésére 14 millió fölötti köbméter földmozgósításra váának szükségessé. Ekképp vagy a rákos rendező pályaudvarra való összekapcsolás helyett a vasuti összeköttetésnek más megoldását kell keresendő, a mi a vasut költségét lényegesen emelné fogja, vagy pedig az egyes szállás csoportok között van vasuti összeköttetésnek kívánalma volna elejtenő, ami azonban megint állategészségrendri szempontból kedvezőtlen képezne. A földmozgósítás a terület felülteinek gazdasági viszonyai folytán maga is aránylag igen nagy költségek okozza és a csepeliszleti telep hasonmási költségének legalább 3-szorost igényelné, vagyis mintegy 3,000,000 frtot. *Közlekvők.* Mindkét területre nézve makadamburkolat fő- és mellékutak magán a területen, valamint a hozzávezető utak költsége a csepeliszlet területre nézve kerékszámban 1,050,000 ft, a kezszeri területre vonatkozólag pedig, mintegy hozzávezető utak létesítése nem igényeltek, megközelítőleg összesen 980,000 ft. *Centonádás.* Az egyes területek belső utainak csatorna-hálózata a csepeliszlet területen kerékszámban 90,000 ft, a kezszeri területen pedig 144,000 ft költséget okozza; a levelezési főgűrűlé-csatorna azonban a csepeliszlet területén a Dunáig való

betorkolással mintegy 105,000 ft, a kezszeri területéről egész a Czegéldi-utca végéig az új kőbányai csatornába való bevezetéssel kerékszámban 265,000 ft költséggel járna és így a csatornázás költsége a csepeliszlet területen 90,000 ft + 105,000 ft, vagyis összesen 195,000 ft, a kezszeri területen pedig 144,000 ft + 265,000 ft tehát összesen 409,000 ft. *Vízrel való ellátás.* A vízrel való ellátás kezszeri-telepének költségére nézve, mindkét telepet illetőleg csakis egy általánosösszeg terhelést számításba, a csepeliszlet területét hozható 500,000 ft, a kezszeri területén is 500,000 ft. *Közművelés.* Mindkét telepre nézve a villamos világítás berendezés költségén szintén egyenlőséget kívánunk, így a csepeliszlet területre vonatkozólag felvettét 200,000 ft, a kezszeri területre nézve szintén 200,000 ft. *Vasuti összeköttetés.* Az egyes szállás csoportokba való bevezetés fordító korongokkal feltételezve a költségek a következők: a csepeliszlet területén kerékszámban 1,450,000 ft, a kezszeri területen 980,000 ft. *Összes költségek.* A csepeliszlet területén 4,682,680 forint, a kezszeri területen 7,098,840 ft.

Segélynyújtás állatok megbetegedése esetén a fővárosban. Az állatorvosi akadémia újabban a politikai intézmény létesítését, melynek feladata a székessöváros területén és annak közvetlen környékén díjtalan állatorvosi segélyt nyújtani állatok belső és külső megbetegedéseit, valamint szűlést esetek általában. Az akadémia igazgatóságához levélben, táviratlag vagy telefon után intézett megkeresésre, melyben a felmerült megbetegedések természetét röviden meg kell jelölni, az illető szakma tanára vagy tanárségőre, nehány hallgató kíséretében az eset színhelyére kirándul és a szükségesnek mutatkozó feladatokat teljesíti. A kiegészítő segély nyújtása teljesen díjtalan. Kívánatos, hogy az állatuladonosok ezt az új intézményt, mely a külföldön már nagyon kifejlesztött, saját érdekükben minél sürgetlenebb legyen.

A gyümölcstermelés előmozdítása. A földművelésügyi miniszter, értesülése szerint, a gyümölcstermesztés emelésére érdekelt cénszterrel érdeklődéseket, a megbetegedések szolgálati vadgyümölcsanyagok tenyésztésére utasította. A miniszter ez intézkedés által lehetségessé lesz, hogy a nemes gyümölcsöknévtárványok ithon is nagyobb számban termeltesse, a mi közgazdaságilag annál inkább számba vehető előny, miután ebbeli szükségleteink fölösleg eddigleg nem volt lehetségessé a külföldön is aránylag nagy mennyiségű gyümölcs esemést szerzünk be. A miniszter ezen intézkedés egyébként azt is szolgálja, hogy az által a közutaknak gyümölcsfakkal leendő befalásához a szükséges anyag szintén rendelkezésre álljon.

Agrárügy az osztrák képviselőházban. Az osztrák parlament agrárius tagjai szorgalmasan dolgoznak és ennek eredménye az osztrák törvényhozáson meg is látszik. Igen jelentősnek látszik a földművelésügyi miniszternek november 4-án tartott beszédje, a mely főként *Krumpholz* képviselő interpellációjára fejt ki a kormány álláspontját. A miniszter mindenekelőtt kijelenti, hogy a talajjavításokra szánt évi dotációt egy millió forintra szándékozik felemelni, ugyancsak emelni szándékozik a földművelésügyi hozzájárulásra a szőlők felújítására adandó kammatmentes kölcsönök összegét. A határidőket megszüntetéséhez a legnagyobb figyelmet szándékozik szentelni és abban való végleges állásfoglalása előtt egy külön szaktanácsközményt fog egybevíelni. A ezukor-nyarak kartelegelő megpszintetésére tehetség szerint közreműködni hajlandó és erre a legközelebbi időpontnak tartja a mezei ezukorodó törvény megalkotását, melynek

keretében véleménye szerint a kérdés legelőnyben megoldható. Az osztrákok tehát egy a határidőket tett a kartelek kérdésében jókora lépést tettek előre, a midőn a kormány bátran kimeri mondani, hogy a kérdésében a gazdák álláspontján van s ezzel természet nyújt az egéto kérdések melióbbi kedvező megoldására.

A magyar-írári m. kir. gazdasági akadémia hallgatók *Károlyi Károly* a mult hóban tartotta alakuló gyűlést. A gyűlésen a következők voltak tisztrelők lettek megválasztva: elnök *Kubinyi Mihály*, alelnök és főkönyvtáros *Stankovics Lajos*, pénztáros *Bosányi Iván*, jegyző *Istvánfy Ferenc*, ellenőr *Borotás János*, alkönyvtáros *Szolósiy Andor*, bizottsági tagok: *Schubny Alonzy, H. Dury Ferenc, Plack Ábrahám, Brokes Ferenc, De Pottere Bruno, Rákosi Lajos, Kun Elemér és Linka Károly*.

A keszhelyi m. kir. gazdasági tanintézet hallgatók „*Georgion*” önzépkő kőre f. hó 8-án tartotta alakuló gyűlést. Az alakuló gyűlésen megválasztották az egylet védnökét dr. *Csanday Gusztáv* tanintézet igazgatójának, *Beck Gyula* tanintézet igazgatójának, *Szegegy Gy. Andor*, főjegyzőjét *Rozos József*, aljegyzőjét *Körmedy István*, pénztárnokul *Toth Pál*, tanintézet hallgatókat. Bizottsági tagokul: *Garay Zoltán, Kiss Gyula, Székely Lajos és Csanday István* hallgatók választottak meg.

Állategészségügyünk javulása. A lefolyt évben, épp úgy, mint a mult évben az egész országban is, nagy arányú pusztulás érte állatállományunkat. Kivált a sertésállományt izeddelte meg a járvány, a mely betegség immár közel másfél éve óta nagy mérvben grasszál. Megkímélte ugyan részben a sertésnév az exponáltban fekvő helyi vármegyékét, kiváltépp a felvidéket és a királyi-lágonmúta ismét, de azért az ország egészében már országostól érte a rendkívül nagy és csaknem pótolhatlan. A ragadó száj- és körömjáris is igen elterjedt járványos betegségé fajult az idén; különösen azokat a vármegyékét támadta meg a járvány, a hol a helyi legelőtész nagyban dívik, a hol a szarvasmarhák közös legelőtészre kihajlatk a nagyok közé. Így tehát a helyi legelőtésznek könnyen is terjedt a járvány; soha nem tapasztalt arányokat is öltött a betegség, mert közel 20,000 udvarban támadta meg az állatokat. Ez a szám azonban folyton apad és hétről-hétre kevesebb udvart jeleznek vészes területnek. Egyáltalában konstánmunk lehet állategészségügyünk javulását és ez annyira örömdésesnek számunkra, hogy munk felüldülését remélhetjük, jelenléte-nyen apadt a sertésnév is; 97 községgel kevesebb helyen uralkodik a sertésnév viszonytva a mult hétre, a mikor még 1879 községgel jeleztek inficiáltak. Rövid idő alatt tehát a jobb mint 300 községben megszűnt a sertésnév. A lényeg, vészesnév is nagyon esőkötőben van, de kevesebbet a rühkór és orbánz is; mind olyan állati betegségek, a melyek jelentékeny kárt okoztak az állattenyésztőknek.

Az ausztrai kereskedelmi és vámszövetség felmondása. Az új képviselőház tagjainak megválasztása után a magyar kormány egész dolga volt a nyáron felbomlasztott tárgyalások ismét felvenni, ezeket a tárgyalásokat azonban a folyó év végéig a kormányok semmisztetett s megújították a vám- és kereskedelmi szerződés a folyó év december hó 31-ig fel kell mondani, ellenkező esetben további tíz évre halasztott meghosszabbítottan tekintetik. A bécsi irányadó bírók véleménye szerint azonban az a felmondás a külföldön fölmagyarizásokra azért sem a tekintelmor arban két államának egy-egy viszonyaira nézve, azért a két kormány a felmondás

Országos Magyar Kolesönös Biztosító Szövetkezet.
BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évtől.
 Elnök: TELEKI GÉZA. Igazgató: CSÁVÖSSY BÉLA.

Igazgatási tagok:
 ANDRÁS GÉZA prof. BEJANOVICS SÁNDOR, DESSOFFY ARISTID, KORÁTHY ILÉA, PECHT TARKAS, PUSPKÉTI ERIL, RUBINIK GYÜLLAI, SIKKELÉNYI ERIL, SZILASSY ZOLTAN, SZÓRNYI ZSIGMOND, SZITÁRI INTÁNY prof. TELEKI SÁNDOR prof.
Vezetőigazgató: SZÓRNYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kolesönös Biztosító Szövetkezet a gazdaságosság általános elismerése szerint igen megfélemlítvén; folyton fejleszt a reformokat, melyeket a gazdaságosság övek óta sürgetett és a károsnak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épület és átalány (pausal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjával telemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat zámítja fel a megfelelő kincstartói bérrel; minden más illeték kizárásával.

A takarmány és termények (szalmás eleség)

biztosítása szintén a legkedvezőbb feltételek mellett eszközölhető. A díjak itt is a legelőmértékeltek.

Magas gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a fizetés díjól 5% díjengedményre részesülnek.
 Kisgazdák, ha huszan egyeztve, egy csoportban, de külön-külön ajánlati terményeket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.
 Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestén, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített irodáinkban.

Szabadalmait a Bécsben és Párisban stb. az arányelmélet kitüntetétt

EXCELSIOR SZÜRŐINK

utóelőzetlen munkabepeség, a leggyorsabb kezelés és tisztaság tekintetében az összes eddigi szűrőket felülmúlják, a melyeket a es, és a káld-hadsergő, államvasutak és egészségügyi hatóságok a legjobbnak ismerték el és emelöfögra neveztek. Kiszűrőg csakis ezt használják.
 Teljesen piszkos vizet, zavaros bort, ha 90%o bacteriummal van is tele, néhány perc alatt kristály tisztára filtert s készítmény nagyság szerint órántán 30—300 liter szűrődnek át.
 Prospectusok és képek drágtyzökek kinyitára ingyen.

TRENKLER & Co.

WELS, Ob. Öster. 1891
 csász. és kir. hadsergő és vasuti szállító.

Hirdetés.

Sándor József B.-Díszégi szóelőbírókos
 elad saját szóelőterméséből

uj bort,

100 beotteltvíny áron, elad még 60.000 darab gyökere fasójtványt külön fajokban és gyökere Ripára és sima vesszőket, ojtás és ültetés alá, hozzá némes galvaktat, elad 10.000 db. zöldójtványt simát, fehér és veres bort termő, direkttermő amerikai fajokat többféleket, az árakat levélből megkérdésre megmondja vagy átjegyzyéket küld.
 1893

Magyar kir. államvasutak.
 142307/96/C/II.

Hirdetmény.

Délnémet-szászok magyar-vasuti kötédek.
 A bosznia-hercegovinai Államvasutak állomásának felvétele a gymedtesizsazabába.
 A fentebbi kötédekben f. évi december hó 1-től való hatályával megjelönd előszába VI. rész. 2. Füzetebe a bosznia-hercegovinai államvasutak Derwent, Doboj, Dohnja, Tuzla, Gračanica, Sarajevo és Zenica állomásai is felvételek. Az ezen állomásoknál az 1894. évi január 1-től érvényes II. rész B. díjszabályi füzetbe (közös füzet) való bevonásáig, az ezen állomásokról az előző állomásokról illetve a részben vasutizgatóságoknál megjudatók.
 Budapestén, 1896. november 3-án.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága, a részben vasutak vezetésénél.
 (Utánnyomat nem díjaztatik.)

Mindennemű tornaszereket
 és legjobb minőségű
gazdasági kötélneműeket,

ajánl a
BLEIER és WEISZ,
 kötőgyári özög Budapest.

Raktár és iroda: Károly-körút 9. sz. az. a prof. Blask-Barkóczy tölz házában Győrtelek: Hajtásár-út 7307. sz.
 Ajánlására mellő tárgyak: torna-eszközök, Cuccas főtűszőnyegyek, lábdarabok, ruhászárú kötéltek,

halhálók,

készítések stb. továbbá gazdasági eszközök u.m. Isztárok, kőfűzők, rudaló gabonaszűkők, vízhatlan ponyvák, futó és tüzi vedrek, kender-tyűzők, hevederzok, kender, köcs stb. a legutóbbas eredeti gyári áron.
 Vidéki megrendelések postáon eszközölendők.
 Képes a Jégvakt Irodában birtokosban

Magyar királyi Államvasutak.

122694. sz. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az általott igazgatóság a magyar kir. államvasutak részére 1897. évi január hó 1-től egy illetégték három éven át fömterülő náradszón szükségletének szállítási biztosítási kívánván, ezenel nyilvános pályázatot hirdet.

Egy évbén szükséges: mintegy 2500 q píradszón díonagyarg, műhelyi cétokra, mintegy 4000 q píradszón darabos, fémöntvények részére és mintegy 15000 q píradszón kocka, vontatási és egyéb vasut üzleti cétokra.

Az erre vonatkozó jegyzék, mely egyezsármind ajánlati mintául szolgál, valamint a szállítókra vonatkozó részletes módoktatok valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamardánál megtekinthetők és a magyar kir. Államvasutak igazgatósága vagy leltár beszerzési (A. V.) szakosztályánál (Budapest Andrássy-út 73. sz. II. emelet 45.) kaphatók.
 A szállításra névbe megkötendő és kötelezők a 122694/96. sz. általános anyag-szállítási feltételek.

A feltételek a magyar kir. Államvasutak igazgatóságának anyag és leltár beszerzési szakosztályánál és valamennyi illetéktéktelek a hivatalos okok által megtekinthetők, vagy darabonként 25 kr. lefetétes mellett az igazgatóság nyomtatvány-tárából (Andrássy-út 70. sz.) meg is szerethetők.

A szabályzatot kiállított, ívenként 50 kr. azaz magyar kir. okmány bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsédelve legkésőbb f. é. december hó 15-iki déli 12 óráig a magyar kir. Államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályában átadandók, illetégték postán oda küldendők és a borték ezen külcimén látható el:

„A Jégvakt C. 1225-943-4. 042. sz. számú alatt.”

Bánatpénzt az ajánlt píradszón évi értékek 9%o késszépében vagy állami leltétre alkalmas értékpapírokban legkésőbb f. é. december hó 14-iki déli 12 óráig a magyar kir. Államvasutak budapesti főpénztáránál letétező.

Később benyújtott ajánlatok valamint olyanok, melyek nem pontosan a részletes módoktat betartása mellett állítottak ki, végül olyanok, melyek után bánatpénz nem tétetett le, nem vétetnek figyelembe.
 Budapest, 1896. november hóban.

(Utánnyomat nem díjaztatik.)

Az igazgatóság.

Megjelten a
„KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR”
 1897-dik évre

Szerkesztik:
RUBINIK GYULA és SZILASSY ZOLTAN.
 az Orsz. Magy. Gard. Egyes. titkársái.

A „ZSEBNAPTÁR”

praktikus u. hozzászóló, gazdag tartalommal s terjedelmes könyvvitelti
 résszel és legjelölteményű jelent meg.

Bolti ára 1 forint 50 kr.

Ára előfizetőknél és az Orsz. Magy. Gard. Egyes. tagjainál 1 frt 20 kr.

Postadíj 10 kr.

Megrendelést a „KÖZTELEK” kiadóhivatalánál,
 Budapest, Öllé-út 25. (Köztelek).

